

Kamu İç Denetçileri Derneği Meşrutiyet Caddesi Konur Sokak No: 36/6 Kızılay - ANKARA

www.kidder.org.tr/denetisim/ • denetisim@kidder.org.tr

ISSN 1308-8335

Yıl: 17, Sayı: 35, 83-103, 2026

Gönderilme Tarihi: 22 Ocak 2026 Kabul Tarihi: 13 Nisan 2026

Araştırma Makalesi

SU VE KANALİZASYON İDARELERİNİN YÖNETSEL SORUNLARI: SAYIŞTAY DENETİM RAPORLARI ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME (2019–2024)

(ADMINISTRATIVE ISSUES OF WATER AND SEWERAGE ADMINISTRATIONS:

AN ASSESSMENT BASED ON AUDIT REPORTS OF THE TURKISH COURT OF ACCOUNTS (2019–2024))

Simge DAĞIDIR¹ Orhan Veli ALICI² Hakan ALPTÜRKER³

ÖZ

Türkiye’de stratejik öneme sahip olan su ve kanalizasyon hizmetleri, 2014 yılındaki büyükşehir yönetim modeli değişikliği ve genişleyen hizmet alanları neticesinde karmaşık bir yönetsel sürece dönüşmüştür. Mevcut yasal çerçevenin güncelliğini yitirmesi ve mahalli idare reformları ile tam uyumlu olmaması, Su ve Kanalizasyon İdareleri’nin (SUKİ) kurumsal performanslarını olumsuz etkilemektedir. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmada, 2019–2024 yılları arasında otuz SUKİ’ye ait düzenlilik denetim raporları; nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği ile incelenmiştir. İncelenen dönemde denetim bulgusu sayılarında belirgin bir artış yaşandığı ve sorunların münferit uygulama hatalarından ziyade yapısal ve sistematik bir nitelik taşıdığı tespit edilmiştir. Özellikle mali tablolara etki eden muhasebeleştirme hataları, taşınır ve taşınmazların envanter kayıtlarındaki zafiyetler, personel atamalarındaki mevzuat aykırılıkları ile maliyet esaslı olmayan ve rasyonellikten uzak tarife politikaları temel sorun alanları olarak saptanmıştır. Çalışma sonucunda; 1981 yılı koşullarında hazırlanan 2560 sayılı Kanun’un güncel ihtiyaçlar ve mahalli idare reformları doğrultusunda revize edilmesi, SUKİ’ler için merkezi bir mali modülün hayata geçirilmesi, liyakat esaslı personel istihdamının artırılması ve iç kontrol mekanizmalarının etkinleştirilmesine yönelik somut çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Su ve Kanalizasyon İdareleri, Sayıştay Başkanlığı, Denetim Raporları, 2560 sayılı Kanun
JEL Kodu: H83, H41

ABSTRACT

Water and sewerage services, which are of strategic importance in Türkiye, have transformed into a complex administrative process as a result of the metropolitan management model change and the expanding service areas in 2014. The outdated nature of the current legal framework and its incomplete compatibility with local government reforms negatively impacts the institutional performance of Water and Sewerage Administrations (SUKİ). In this study, regularity audit reports of thirty SUKİs from 2019–2024 were examined using document analysis, a qualitative research method. A significant increase in the number of audit findings was observed during the period examined, and it was determined that the problems are structural and systematic in nature rather than individual application errors. In particular, accounting errors affecting financial statements, weaknesses in inventory records of movable and immovable assets, irregularities in personnel appointments, and irrational tariff policies that are not cost-based were identified as the main problem areas. As a result of the study; Concrete solutions have been developed to revise Law No. 2560, prepared under the conditions of 1981, in line with current needs and local government reforms; to implement a central financial module for water and sewage systems; to increase merit-based personnel employment; and to enhance the effectiveness of internal control mechanisms.

Keywords: Water and Sewerage Authorities, Court of Auditors, Audit Reports, Law No. 2560
JEL Classification: H83, H41

¹Dr. ORCID ID:0000-0003-3035-0987, simgekayadagidir@gmail.com

²Prof. Dr., Tarsus Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, ORCID ID:0000-0002-8670-3879, orhanvelialici@tarsus.edu.tr

³Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, ORCID ID:0000-0002-4389-0715, h.alpturker@mersin.edu.tr

1. GİRİŞ

Türkiye’de mahalli müşterek nitelikli hizmetler arasında stratejik öneme sahip olan su ve kanalizasyon hizmetleri, günümüzde otuz büyükşehir belediyesinde Su ve Kanalizasyon İdareleri (SUKİ) tarafından yürütülmektedir. Ancak bu idarelerin temel yönetim ve denetim dayanağı olan 2560 sayılı “*İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun*”, 1981 yılı koşullarında İstanbul özelinde hazırlanmış olup 2014 yılındaki büyükşehir model değişikliğiyle hizmet alanlarının kırsal bölgeleri de içerecek şekilde il mülki sınırlarına genişlemesiyle güncel gereksinimleri karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Söz konusu kanunun güncelliğini yitirmesi ve mahalli idare reformları ile uyumlu olmaması, SUKİ’lerin etkin ve verimli hizmet sunma kapasitelerini olumsuz yönde etkilemeye devam etmektedir (Alıcı, 2017b; Alıcı, vd., 2024; Armut, 2025). Türkiye’de su yönetimi; yerel yönetimlere yetki devri ve ulus üstü kuruluşlarla iş birliği neticesinde çok kademeli ve aktörlü bir idari yapıya bürünmüştür (Mumlu, 2024: 182). Suyun stratejik bir "ekonomik mal" olarak konumlanması, yönetsel sorunları teknik altyapı projelerinin ötesine taşıyarak çok boyutlu bir denetim ve kriz yönetimi ihtiyacını doğurmuştur (Tamer, 2007: 103).

Bu çalışmanın temel amacı, bir yerel seçim dönemini içerecek şekilde 2019-2024 yılları arasında SUKİ’lerde Sayıştay Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen düzenlilik denetimleri sonucunda ortaya konulan bulgular üzerinden kurumsal ve yönetsel sorunları sistematik bir şekilde analiz etmektir. Araştırma kapsamında, otuz SUKİ’ye ait denetim raporlarında yer alan “denetim görüşünü etkileyen bulgular” ve “diğer bulgular” ayrımı üzerinden idarelerin mali ve idari performansları irdelenmiştir. Bu yolla, idarelerin mali raporlama süreçlerinden ihale, abonelik ve altyapı işlemlerine kadar uzanan sorun alanları somutlaştırılarak; SUKİ’lerin hesap verebilirlik ve mali saydamlık ilkeleri çerçevesinde daha etkili, ekonomik ve verimli hizmet sunabilmeleri için alınması gereken tedbirlere ilişkin öneriler sunulması hedeflenmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

SUKİ’ler, 2560 sayılı Kanun uyarınca farklı bir denetim şekline tabidir. Anılan Kanun’un 10’uncu maddesine göre SUKİ’lerin iş ve işlemlerinin sürekli vazife yapacak ve Genel Kurul tarafından atanacak iki denetçi marifetiyle denetlenmesi hüküm altına alınmıştır. Söz konusu görevi ifa edecekler özelinde “*mühendislik, hukuk, ekonomi ve işletme konularından en az birinde yükseköğrenim görmüş ve uzmanlaşmış bulunmak ve aynı konuda en az 10 yıl görev yapmış olmak*” şartları aranmaktadır. İki yıl için bu görevi üstlenecek görevlilerin SUKİ’lerin çalışmaları ile ilgili olarak genel müdürlük ve yönetim kurulu faaliyetleri özelinde iki farklı rapor hazırlayarak bu raporları mayıs ayı genel kurulda görüşülmek üzere genel kurul başkanı hüviyetindeki büyükşehir belediye başkanına vereceği hususu anılan maddede düzenlenmiştir. Denetçilerin özlük haklarının da “*Devlet memurlarına verilen birinci derecenin son kademesi aylık tutarını (Ek Gösterge hariç) aşmamak üzere Genel Kurulca kararlaştırılır*” hükmüne istinaden düzenlendiği anlaşılmaktadır. Söz konusu bedel 2026 yılı itibarıyla (1500 x 1,387871) 2.081,81 TL’ye tekabül etmektedir. Ancak başlangıçta Sayıştay denetimine tabi olmaması sebebiyle önem taşıyan denetçilik mefhumu, zaman içerisinde SUKİ’lerin Sayıştay denetimine tabi tutulmasıyla birlikte tesirini yitirmiş; akabinde 5018 sayılı Kanun kapsamında iç denetim sisteminin uygulanmasıyla bu denetim organının işlevsel geçerliliği ikincil plana itilmiştir (Alıcı, 2020).

SUKİ’ler gibi belediye iştiraklerinin "melez" kurumsal yapıları, mali süreçlerin yönetim kurulu düzeyinde sahiplenilmesini ve iç kontrol mekanizmalarıyla desteklenen kurumsal risk yönetimi programlarının hayata geçirilmesini gerekli kılmaktadır (Kılıçaslan ve Sonkur, 2026: 153). Günümüzde idare hiyerarşisi içerisinde yer alan iç denetim ile rehberlik ve teftiş birimlerinin rolü artmış olsa da bu birimlerin yapısal olarak doğrudan genel müdürlük makamına bağlı olması ve disiplin amirliği hiyerarşisinin bu makam tarafından yürütülmesi, denetim bağımsızlığı ve özerkliği açısından tartışma yaratmaktadır. Bu hiyerarşik bağlılık, iç kontrolün tarafsızlık ilkesine uyumunu sınırlandırmaktadır. Bu durum, kamu kaynaklarının kullanımında tam mali saydamlık ve hesap verebilirliğin tesis edilmesini zorlaştırabilmektedir. Bu nedenle, idari otoriteden bağımsız bir dış denetimin (Sayıştay Başkanlığı vb.) varlığı önem taşımaktadır. Söz konusu dış denetim, kurumsal işleyişin tarafsız bir şekilde değerlendirilmesinde kritik ve tamamlayıcı bir güvence mekanizması olarak nitelendirilmektedir. Sayıştay denetimleri, belediye ve bağlı idarelerin kamu alımları süreçlerinde şeffaflık ve rekabet ilkelerine uyumunu belirlemede kritik bir dış denetim rolü üstlenmektedir (Işık ve Engin, 2022: 160). Nitekim denetim raporları; yerel vergilerin yönetiminde mükellefiyet tesisi ve tahsilat oranlarının düşüklüğü gibi kronikleşmiş sorun alanlarını sistematik olarak ortaya koymaktadır (Polat, 2026: 444).

Sayıştay Başkanlığı denetimleri her yıl ve mütemadiyen gerçekleştirilmesine karşın İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığının denetimleri süreklilik arz etmemektedir. Bu çerçevede, Sayıştay Başkanlığı tarafından yürütülen denetimlerin önemi ortaya çıkmaktadır. 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun amaç kısmında belirtildiği üzere, “*kamuda hesap verme*

sorumluluğu ve mali saydamlık esasları” temel alınmaktadır. Bu kapsamda, “kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışması” hedeflenmektedir. Ayrıca, “kamu kaynaklarının öngörülen amaç, hedef, kanunlar ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olarak elde edilmesi, muhafaza edilmesi ve kullanılması” amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, TBMM adına denetim yapan Sayıştay Başkanlığı’nın denetimlerinin, SUKİ’lerin yönetsel sorunlarını tespit etme ve öneri sunma noktasında önem taşıdığı değerlendirilmektedir.

2000’li yılların başında gerçekleşen reform çalışmaları neticesinde kamu mali yönetiminde önemli değişikliklere gidilmiş ve Sayıştay denetiminin mahiyeti genişletilerek kapsadığı idare, kurum ve kuruluş sayısı giderek artırılmıştır. 19/12/2010 tarih ve 27790 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6085 sayılı Kanun’un “Denetim alanı” başlıklı 4’üncü maddesinin b) bendi kapsamında mahalli idarelere bağlı kurum ve kuruluşlar da Sayıştay’ın denetim alanında bulunmaktadır. Söz konusu Kanun’a göre Sayıştay tarafından “Düzenlilik” ve “Performans” denetimleri yapılmaktadır (Önder ve Türkoğlu, 2012). 6085 sayılı Kanun’a göre Performans Denetimi *“Hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesini”* ifade etmektedir. Düzenlilik denetimi ise “mali denetim” ve “uygunluk denetimi” şeklinde ikiye ayrılmakta, mali denetim *“Kamu idarelerinin hesap ve işlemleri ile mali faaliyet, mali yönetim ve kontrol sistemlerinin değerlendirme sonuçları esas alınarak, mali rapor ve tablolarının güvenilirliği ve doğruluğuna ilişkin denetim”*, uygunluk denetimi de *“Kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunun incelenmesine ilişkin denetim”* şeklinde tanımlanmaktadır (6085/md 2). Bu kapsamda Türkiye’de kamu kaynaklarını yöneten teşekküller, mer’i mevzuat çerçevesinde söz konusu kaynakların hukuka uygun biçimde temin edilmesi, kullanılması ve mali süreçlere doğru şekilde yansıtılması konusunda hesap verme yükümlülüğü taşımakta; mali raporların doğruluk ve güvenilirliğinin sağlanması ve denetimi görevini de Sayıştay Başkanlığı yerine getirmektedir (Gürsoy, 2021: 331).

Mali ve uygunluk denetimleri kapsamında iyileştirici mahiyette süreklilik arz eden denetimler, *“denetim görüşünün dayandığı bulgular”* ve *“diğer bulgular”* adı altında tasnif edilmektedir. Denetim görüşünü etkileyen bulgular (DGD); kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna tesir eden bulgulardır. Diğer bulgular ise söz konusu mali tablolara sirayet etmeyen mevzuat ve uygulama hataları olarak nitelendirilmektedir (İnce, 2022: 129).

Sayıştay denetimi özelinde yapılan denetimlerin amacı ve kapsamı ile bulgulara dair hususlar yukarıda izah edildiği şekilde gerçekleşmekte olup anılan denetimlerin esasında iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde iyileştirici ve değer katıcı bir mahiyeti de bulunmaktadır.

Performansları kamu hizmeti sunumu açısından stratejik öneme sahip olan SUKİ’lerin, artan su talebi ve iklim değişikliği karşısında dirençli su yönetimi stratejileri geliştirmesi bir zorunluluk haline gelmiştir (Yıldız ve Doğan, 2026: 4). Yapılan literatür araştırmasında SUKİ’ler özelinde Sayıştay denetimini konu alan bir araştırmaya da rastlanmamıştır. Dolayısıyla SUKİ’lerin denetimini Sayıştay bulguları özelinde ele alan bu çalışmanın gerek uygulamaya gerekse de literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Nitekim büyükşehir belediyelerinin ve üniversitelerin mali sorunlarını Sayıştay denetimleri neticesinde ele alan (Arslan, 2025; Genç vd., 2023; Akpınar, 2018; Demirbaş ve Engin, 2016) kimi çalışmalarla birlikte büyükşehir belediyeleri ile bağlı idarelerde iç denetimin etkinliğini iç denetim raporları ile Sayıştay denetimleri çerçevesinde mukayese eden (Deran ve Alıcı, 2020) bazı araştırmalara rastlanmaktadır. Mahalli idareler özelinde belediye ve büyükşehir belediyelerinin denetimi konusunda çeşitli çalışmalar bulunsu da SUKİ’ler kapsamında az sayıda akademik araştırma bulunmaktadır. Nitekim SUKİ ile ilgili genel olarak iklim değişikliği kapsamında su ve kanalizasyon idarelerinin stratejik planlarını (Dağıdır ve Alıcı, 2024), yine bu idarelerin genel kurullarını (Alıcı ve Yolcu, 2024), ücret tarifelerini (Saygı ve Alıcı, 2022), il mülki sınırı kapsamında bütçe gerçekleştirmelerini (Alıcı, 2017b), akıllı su yönetimi ve denetleyici kontrol ve veri toplama sistemi (SCADA) uygulamalarını (Başa ve Kurt, 2017; Akıllı ve Kızılboga, 2017), su ve kanalizasyon idareleri üzerinde diğer idare, kurum ve kuruluşların sahip olduğu teknik nitelikli vesayet yetkisini (Alıcı, 2021), su ve kanalizasyon hizmetleri kapsamında Kamu Denetçiliği Kurumuna yansıyan başvuruları (Karayünlü, 2025) konu edinen çalışmalar bulunduğu görülmüştür. Alan yazında ayrıca Ankara örneği üzerinden metropoliten alanlarda su yönetimi ve maliyetlerin adil dağıtımı (Ulusoy, 2009), Tekirdağ örneğinde büyükşehir modeline geçiş sonrası su hizmetinin sürdürülebilirliği (Turan ve Tamer, 2017) ve SUKİ’lerde hizmet kalitesini artırmaya yönelik elektronik belediyeçilik uygulamaları (Özer ve Uzun, 2023) üzerine odaklanan çalışmalar da mevcuttur. Yine şehirlerde su ve atıksu hizmetlerini konu alan, SUKİ’lerin görev, yetki ve sorumlulukları ile teşkilat yapısını ve su yönetimi ile anılan hizmetlerin sürdürülebilirliği konusunu irdeleyen (Esen ve Alıcı, 2020; Alıcı, 2017a; Alıcı ve Güldüler, 2023; Çiftçi ve Güneş, 2022; Taşer, 2024; Topcu Mumlu, 2024; Armut, 2025) çalışmaların da bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu çerçevede literatürde SUKİ’lerin görev, yetki ve sorumlulukları ile uygulamalarından kaynaklanan faaliyetler özelinde çalışmaların yapıldığı, ancak genel olarak yönetsel sorunların bütüncül ve yıllara yaygın bir vaziyette dış

denetimler neticesinde tespit edilen bulgular kapsamında ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda Sayıştay Başkanlığı bulguları üzerinden SUKİ'lerin yönetiminde rastlanılan idari, hukuki, mali ve teknik nitelikli sorunların tespiti ve yönetsel olarak tespit edilen sorunların ortadan kaldırılması adına önerilerde bulunulmasının gerek uygulamaya gerekse de literatüre katkı sunacağı değerlendirilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup doküman analizi yöntemine dayanmaktadır. Doküman analizi, araştırmada kullanılan verilerin temel kaynağını oluşturan yazılı belgelerin sistematik biçimde derlenmesi, incelenmesi ve içeriklerinin analitik bir yaklaşımla değerlendirilmesini esas alan bilimsel bir araştırma yöntemidir (Sak vd., 2021: 228). Çalışmanın temel veri kaynağını, 2019–2024 yılları arasında SUKİ'lere ilişkin olarak yayımlanan Sayıştay düzenlilik denetim raporları oluşturmaktadır. Doküman analizi metodu, genel tarama ve içerik çözümlenmesi olmak üzere iki ayrı amaç için kullanılırken (Karasar, 2005; Aydoğdu vd., 2017:559), bu çalışmada denetim raporlarının içeriğinin çözümlenmesi amacıyla tercih edilmiştir.

3.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye'de faaliyet gösteren SUKİ'lere ilişkin Sayıştay tarafından yayımlanan düzenlilik denetim raporları oluşturmaktadır. 2019 yerel seçimleri sonrasında oluşan yeni yönetim yapıları altında yürütülen idari ve mali uygulamaların denetim sonuçlarının bütüncül biçimde değerlendirilmesi amacıyla çalışma kapsamında, 2019–2024 yılları arasında yayımlanan raporlar incelemeye dâhil edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Soruları

Bu araştırmada yanıt aranan sorular aşağıdaki şekilde belirlenmiştir;

AS1: 2019–2024 yılları arasında SUKİ'lere ilişkin Sayıştay düzenlilik denetim raporlarında denetim görüşünün dayandığı başlıca bulgu türleri nelerdir?

AS2: 2019–2024 yılları arasında denetim görüşü dışında kalan diğer bulgular hangi mali ve idari uygulama alanlarında yoğunlaşmaktadır?

AS3: SUKİ'lere yönelik denetim bulguları, mali yönetim ve muhasebe uygulamaları ile diğer hususlar bakımından hangi somut sorun alanlarına işaret etmektedir ve bu sorunlar hangi kurumlarda yoğunlaşmaktadır?

AS4: 2019–2024 döneminde SUKİ'lerin denetim bulguları; mali tabloları etkileme düzeyi ve idari uygulama alanları bakımından nasıl bir tematik dağılım ve zamansal eğilim sergilemektedir ve anılan sorunların giderilmesi için hangi tedbirler alınmalıdır?

3.3. Verilerin Analizi ve Bulguların Sınıflandırılması

Analiz sürecinde 2019–2024 yılları arasında Sayıştay Başkanlığı resmi internet sitesi üzerinden SUKİ'lere ilişkin yayımlanan Sayıştay düzenlilik denetim raporları yıllara ve SUKİ'lere göre DGD bulguları ile diğer bulgular kapsamında sınıflandırılarak analiz ortamına aktarılmıştır. Analizin ilk aşamasında, literatürden yararlanılarak tematik bir çerçeve oluşturulmuş; raporların incelenmesi sürecinde anılan çerçeve, ortaya çıkan bulgular doğrultusunda güncellenmiştir. Ardından, her bir raporda yer alan bulgular, içeriklerine göre ilgili temalar altında sınıflandırılmış, benzer içerikli bulgular aynı kod altında birleştirilmiş, gerekli durumlarda alt kodlar oluşturulmuştur.

Analiz sürecinde, DGD bulgular ile denetim görüşü dışında kalan diğer bulgular ayrıştırılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bulguların yıllar ve SUKİ'ler arasındaki dağılımları dikkate alınmıştır. Verilerin düzenlenmesi ve görselleştirilmesi sürecinde MAXQDA 26 nitel veri analiz programından yararlanılmıştır. Belirtilen yıllarda SUKİ'lere ilişkin Sayıştay düzenlilik denetim raporlarında tespit edilen DGD bulgular için oluşturulan tema ve kodlama örnekleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Sayıştay Denetim Raporlarında Yer Alan Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgulara İlişkin Tema ve Kod Örnekleri

Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular	
Tema	Kod
Mali Yönetim ve Bütçe	Mali Tablolara Etki Eden Muhasebeleştirme Hataları
	Harcamaların İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi
	Hatalı KDV İşlemi Yapılması
	Alacakların Muhasebeleştirilmesindeki Hatalar
	Borçların Muhasebeleştirilmesindeki Hatalar
	Katkı Paylarının Yanlış Muhasebeleştirilmesi/Aktarılmaması
	Hesaplarda Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmasındaki Hatalar
	Su Abonelik Güvence Bedellerinin Güncellenmemesi
Taşınır-Taşınmazlar	Taşınırların/Taşınmazların Hatalı Muhasebeleştirilmesi
	Fiili Durum ile Muhasebe Kayıtlarının Tutarsızlığı
	Taşınır/Taşınmaz Envanterinin Yapılmaması
	Taşınmazların Cins Tahsisinin Yapılmaması

Tablo 1’de görüldüğü üzere, 2019-2024 yılları arasında 30 SUKİ’de toplam 126 denetim yapıldığı, bu denetimlerde 2179 bulgu tespit edildiği, anılan bulguların 333’ünün DGD niteliğindeki bulgular olduğu görülmüştür. Söz konusu bulgular konusu itibarıyla “Mali Yönetim ve Bütçe ile İlgili Bulgular” ve “Taşınır-Taşınmazlarla İlgili Bulgular” temaları çerçevesinde incelenmiştir. 2019-2024 yılları arasında 30 SUKİ’de yapılan 126 denetim neticesinde “diğer bulgular” kapsamındaki 1846 adet tespitin tema ve kodlarına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Sayıştay Denetim Raporlarında Yer Alan Diğer Bulgulara İlişkin Tema, Kod ve Bulgu Örnekleri

Diğer Bulgular	
Tema	Kod
Mali Yönetim ve Bütçe	Muhasebe Süreçlerine İlişkin Uygulama Hataları
	Gelir yönetimi ve Paylaşımı Mekanizmalarında Yapısal Sorunlar
	Alacak Takip ve Tahsilinin Yapılmaması
	Mali Sürdürülebilirlik ve Borç Yönetimi Sorunları
	Fon ve Kaynakların Amaca Aykırı Kullanımı
	Enerji Teşvikinden Yararlanılmaması
	Hizmet Karşılığı Olmadan Ödeme Yapılması
	İdare Aleyhine Sonuçlanan Davalarda İlam Gerekliliğinin Vaktinde İfa Edilmemesi
Taşınır-Taşınmaz	Kamuoyuna Açıklanması Gereken Mali Bilgilerin İlan Edilmemesi
	Taşınır Kayıt ve İşlemlerinde Hatalar Bulunması
Taşınmaz	Taşınmaz Kayıt ve İşlemlerinde Hatalar Bulunması
	Personel İzinlerinin Mevzuata Uygun Kullanılmaması
Personel Sorunları	Personelin Atanması ve Görevlendirilmesindeki Usulsüzlükler
	Tarife ve İndirim Uygulamalarındaki Sorunlar
Abonelik- Tarifeler	Sayaç İşlemlerinden Doğan Aksaklıklar
	Çevresel Altyapı ve Su Kaynaklarının Denetimindeki Yetersizlikler
Altyapı ve Hizmet	Su Kaynakları ve Kayıp-Kaçak Yönetiminde Yetersizlikler
	İhale Sürecinin Yürütülmesinde Usulsüzlükler
İhale ve Satın Alma	Sözleşme ve Uygulama Aşamasında Mevzuata Aykırılık
	Kesinleşen Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi
Sayıştay Denetimleri	Sayıştay Denetim Raporunun Genel Kurulda Görüşülmemesi

Tablo 2’de söz konusu temalar için belirlenen kodlar dikkate alındığında genel olarak mali tabloları etkilemediği değerlendirilen muhasebe hataları ile iş ve işlemler ile ilgili yaygın mevzuat aykırılıkları ve uygulama farklılıklarının yer aldığı görülmektedir. Söz konusu bulgulara dair değerlendirmelere yıllar özelinde aşağıda değinilmiştir. 2019–2024 yılları arasında SUKİ’lere ilişkin Sayıştay düzenlilik denetim raporlarında yer alan bulguların, DGD bulgular ve diğer bulgular ayrımı çerçevesinde yıllara ve idarelere göre dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir.

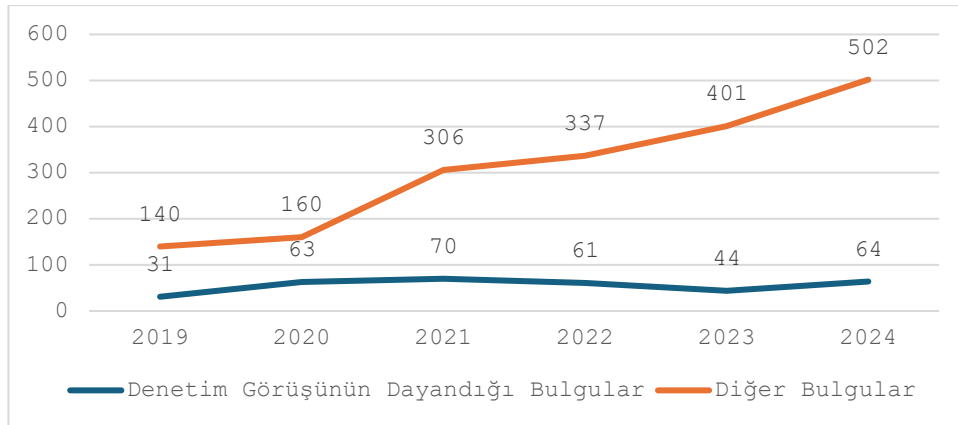
Tablo 3. 2019–2024 Yılları Arasında SUKİ’lere İlişkin Denetim Bulgularının Türlerine Göre Dağılımı⁴

Bulgular	2019		2020		2021		2022		2023		2024		Toplam	
	DG D	D	DGD	D	DGD	D	DGD	D	DGD	D	DGD	D	DGD / Yıl	D/ Yıl
Adana	-	-	6	7	7	23	-	-	2	12	-	14	3,75	14,0 0
Ankara	1	13	2	14	4	23	8	19	4	7	3	26	3,67	18,6 7
Antalya	1	17	1	18	4	10	-	30	-	55	-	39	1,00	28,1 6
Aydın	3	9	-	4	-	8	-	10	-	12	3	17	1,00	10,0 0
Balıkesir	-	-	6	6	-	-	1	20	1	16	-	16	2,00	14,5 0
Bursa	-	-	-	-	-	5	-	21	1	11	1	13	0,5	12,5 0
Denizli	5	10	3	8	-	-	4	10	1	7	-	15	2,6	10,0 0
Diyarbakır	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	26	2,00	26,0 0
Erzurum	-	-	-	-	2	6	2	19	-	20	1	13	1,25	14,5 0
Eskişehir	-	-	14	35	-	-	-	11	-	10	-	9	3,50	16,2 5
Gaziantep	-	-	5	13	6	22	-	-	-	8	-	5	2,75	12,0 0
Hatay	-	-	-	-	6	26	-	-	-	-	-	-	6	26
İstanbul	2	14	3	10	4	12	4	17	2	20	6	32	3,50	17,5 0
İzmir	3	3	-	-	4	37	2	35	-	44	-	38	1,80	31,4 0
Kahramanmaraş	-	-	-	-	3	15	-	-	-	-	-	-	3,00	15,0 0
Kayseri	2	4	-	-	-	-	5	17	5	8	-	11	3,00	10,0 0
Kocaeli	-	-	1	8	4	22	3	5	-	19	2	26	1,50	14,5 0
Konya	1	5	-	-	-	2	-	4	3	8	3	5	1,40	4,80
Malatya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	6,00
Manisa	1	14	5	3	-	-	1	7	8	10	2	14	3,40	9,60
Mardin	-	-	6	7	8	14	-	11	-	15	1	25	3,00	14,4 0
Mersin	-	-	2	12	-	8	-	12	1	10	2	6	1,00	9,60

⁴ DGD, denetim görüşünün dayandığı bulguları; D ise diğer bulguları ifade etmektedir. “-” işareti, ilgili yıl için denetim raporunun bulunmadığını ya da denetim raporunda ilgili bulgunun yer almadığını göstermektedir.

Muğla	2	13	2	8	-	-	2	5	-	16	6	23	2,40	13,00
Ordu	-	9	-	-	1	7	3	12	2	9	4	11	2,00	9,60
Sakarya	2	10	-	-	2	8	4	9	6	20	4	21	3,20	13,60
Samsun	-	-	7	7	2	9	5	17		20	1	17	3,00	14,00
Şanlıurfa	-	-	-	-	4	23	-	-	-	-	3	17	3,50	20,00
Tekirdağ	5	8	-	-	5	2	10	8	1	11	2	12	4,60	8,20
Trabzon	3	11	-	-	-	19	7	21	4	17	15	26	5,80	18,80
Van	-	-	-	-	4	5	-	17	3	16	3	19	2,50	14,25
Toplam	31	140	63	160	70	306	61	337	44	401	64	502		

Tablo 3 incelendiğinde, DGD bulguların yüksekliği idare açısından mali uygulamalara ilişkin önemli sorunlara ve olumsuzluklara işaret etmektedir. Bu çerçevede tabloda yer alan yıllık ortalama değerler incelendiğinde, en yüksek DGD bulgu oranlarının Trabzon ve Tekirdağ SUKİ'lerinde yer aldığı, 6 yılda sadece 1 denetim yapılan Hatay'da ise 6 DGD bulgu tespit edilirken aynı durumda bulunan Malatya'da ise DGD bulgusuna rastlanılmadığı görülmektedir. Ortalama bulgu sayıları dikkate alındığında DGD bulgularda Trabzon, Hatay ve Tekirdağ, diğer bulgularda da Antalya, Diyarbakır, İzmir ve Şanlıurfa illerinde bulunan SUKİ'lerin bulgu ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. DGD bulgular ile diğer bulgular arasındaki artış eğilimlerinin zamansal seyri Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1. Denetim Görüşüne Dayanak Olan Bulgular ile Diğer Bulguların Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1 incelendiğinde, 2019 – 2024 arası dönemde diğer bulgularda 3 kattan fazla artış yaşandığı; DGD bulguların ise 2019 yılına kıyasla 2024 yılında yaklaşık 2 katına çıktığı görülmektedir. Gerek DGD gerekse de diğer bulgularda 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir statüsü kazanan 14 ilde, 2014 yılı itibarıyla kurulan⁵ SUKİ'ler özelinde tespitlerin yoğunlaştığı görülmektedir.

⁵ 6/12/2012 tarih ve 28489 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" sonrası kurulan SUKİ'ler; Aydın (ASKİ), Balıkesir (BASKİ), Denizli (DESKİ), Hatay (HATSU), Malatya (MASKİ), Manisa (MASKİ), Kahramanmaraş (KASKİ), Mardin (MARSU), Muğla (MUSKİ), Ordu (OSKİ), Tekirdağ (TESKİ), Trabzon (TİSKİ), Şanlıurfa (ŞUSKİ) ve Van (VASKİ).

4. BULGULAR

4.1. 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporlarına İlişkin Bulgular

2019 yılı için denetim raporu yayımlanan 14 SUKİ'ye ait raporlarda toplam 171 bulgu tespit edilmiş olup, bunların büyük bölümünün mali yönetim ve bütçe başlığı altında yoğunlaştığı görülmektedir. 2019 yılı Sayıştay düzenlilik denetim raporlarında yer alan bulguların, DGD bulgular ve diğer bulgular ayrımı çerçevesinde ve yoğunluklar özelinde SUKİ'lere göre dağılımını Tablo 4'te gösterilmektedir.

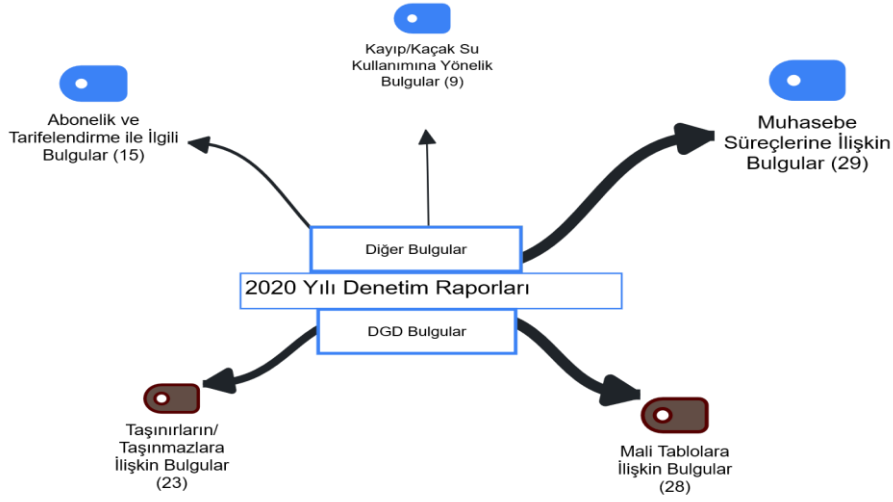
Tablo 4. 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporlarında Su ve Kanalizasyon İdarelerine İlişkin Bulguların Türlerine Göre Dağılımı

SUKİ		Ankara	Antalya	Aydın	Denizli	İstanbul	İzmir	Kayseri	Konya	Manisa	Muğla	Ordu	Sakarya	Tekirdağ	Trabzon	Toplam
Bulgular																
DGD Bulgular	Mali Tablolara Etki Eden Muhasebeleştirme Hataları	-	-	1	-	1	2	1	-	1	2	-	1	2	2	13
	Borçların Muhasebeleştirilmesindeki Hatalar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Katkı Paylarının Yanlış Muhasebeleştirilmesi/ Aktarılmaması	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Hesaplarda Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılması	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
	Taşınırların/Taşınmazların Hatalı Muhasebeleştirilmesi	1	1	2	3	1	1	1	1	-	-	-	-	1	-	12
	Taşınır/Taşınmaz Envanterinin Yapılmaması	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Diğer Bulgular	Mali Yönetim ve Bütçe	1	6	5	4	4	2	3	1	3	2	4	4	2	5	46
	Taşınır/Taşınmaz Yönetimi	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	3	7
	Personel Sorunları	5	3	1	2	5	1	-	-	-	-	-	3	1	1	22
	Abonelik ve Tarifelendirme	2	3	2	1	-	-	-	1	4	-	3	1	4	2	23
	Altyapı ve Hizmet Sunumu	3	-	-	1	-	-	1	-	2	3	1	1	1	-	13
	İhale ve Satın Alma	1	5	1	1	4	-	-	1	4	7	-	-	-	-	24
	Sayıştay Denetimleriyle İlgili Bulgular	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	1	-	-	5
Toplam		14	18	12	15	16	6	6	6	15	15	9	12	13	14	171

Tablo 4 incelendiğinde, DGD bulguların sınırlı sayıda SUKİ'de ve belirli temalar etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. DGD bulgular, muhasebe kayıtları, bütçe uygulamaları ve SUKİ'lere ait varlıkların mali sistem içindeki gösterimine ilişkin somut eksikliklere işaret etmektedir. Uygunluk denetimi kapsamında tespit edilen diğer bulgular ise; muhasebe süreçlerine ilişkin uygulama hataları, abonelik ve tarifelendirmelerin belirlenmesi ile uygulanmasına yönelik hatalar, su kaynakları ve kayıp-kaçak yönetiminde yetersizlikler, mal ve hizmet alım ihalelerinde yapılan hatalar, ihale süreci ve yöntemi seçiminde usulsüzlükler ve önceki Sayıştay denetimlerinin dikkate alınmamasına ilişkindir. Ayrıca 2019 yılında en yüksek DGD bulgunun Denizli (5) ve Tekirdağ (5) SUKİ'de; diğer bulguların en fazla Antalya SUKİ'de (17) yer aldığı görülmektedir.

4.2. 2020 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporlarına İlişkin Bulgular

2020 yılı için denetim raporu yayımlanan 15 SUKİ'ye ait raporlarda toplam 223 bulgu tespit edilmiş olup, bunların 63'ü DGD bulgular, 160'ı ise diğer bulgulara ilişkindir. 2020 yılı Sayıştay düzenlilik denetim raporlarında yer alan ve en sık tekrar eden bulguların dağılımı Şekil 2'de gösterilmektedir.

Şekil 2. 2020 Yılı Sayıştay Denetim Bulgularında Öne Çıkan Temaların Gösterimi

Şekil 2 incelendiğinde, DGD bulguların mali tablolara etki eden muhasebeleştirme hataları ve taşınır/taşınmazların muhasebeleştirilmesindeki hatalar etrafında yoğunlaştığı, buna karşılık diğer bulguların abonelik ve tarifelendirme uygulamaları ile kayıp-kaçak su kullanımına yönelik tedbir alınmaması ve muhasebe süreçlerine ilişkin uygulama hatalarından oluştuğu görülmektedir. 2020 yılına ait denetim bulgularının SUKİ'ler ve temalar itibarıyla dağılımı Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. 2020 Yılı Sayıştay Denetim Bulgularının SUKİ'ler ve Temalara Göre Dağılımı

SUKİ		Adana	Ankara	Antalya	Aydın	Balıkesir	Denizli	Eskişehir	Gaziantep	İstanbul	Kocaeli	Manisa	Mardin	Mersin	Muğla	Samsun	Toplam
DGD Bulgular	Mali Tablolara Etki Eden Muhasebeleştirme Hataları	2	1	-	-	4	1	7	3	-	1	2	3	-	1	3	28
	Alacakların Muhasebeleştirilmesindeki Hatalar	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
	Borçların Muhasebeleştirilmesindeki Hatalar	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	2
	Katkı Paylarının Yanlış Muhasebeleştirilmesi/ Aktarılmaması	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
	Hesaplarda Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	3
	Taşınır/Taşınmaz Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	Taşınır/ Taşınmazların Hatalı Muhasebeleştirilmesi	2	1	-	-	1	1	5	2	2	-	2	1	2	1	3	23

	Muhasebe Kayıtlarının Tutarsızlığı	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Taşınır/Taşınmaz Envanterinin Yapılmaması	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Diğer Bulgular	Mali Yönetim ve Bütçe	2	-	5	4	4	3	13	5	2	4	2	1	5	3	2	55
	Taşınır/Taşınmaz Yönetimi	1	-	4	-	-	1	2	2	-	1	-	1	1	-	-	13
	Personel Sorunları	-	2	1	-	2	2	1	3	2	2	-	1	3	-	1	20
	Abonelik ve Tarifelendirme	1	2	6	-	-	-	9	1	2	-	-	2	1	-	-	24
	Altyapı ve Hizmet Sunumu	1	4	1	-	-	2	5	-	1	-	1	1	1	-	2	19
	İhale ve Satın Alma	2	5	1	-	-	-	5	1	2	-	-	1	-	5	2	24
	Sayıştay Denetimleriyle İlgili Bulgular	-	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	5
Toplam		13	16	19	4	12	11	49	18	13	9	8	13	14	10	14	223

Tablo 5 incelendiğinde hem DGD hem de diğer bulgular kategorisinde mali yönetim ve bütçe ile taşınır/taşınmaz yönetimi temalarında yoğunluk olduğu görülmektedir. SUKİ'ler açısından incelendiğinde 2020 yılında en yüksek DGD bulgu (14) ve diğer bulguların (35) Eskişehir SUKİ'de; 2020 yılı toplam bulguların %21,97 oranının bu idarede yer aldığı görülmektedir.

4.3. 2021 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporlarına İlişkin Bulgular

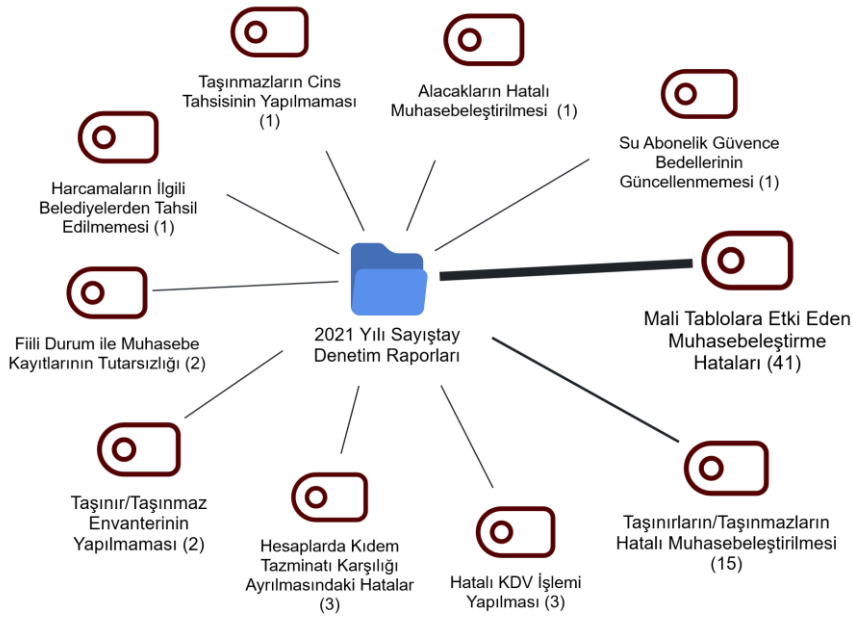
2021 yılına ait SUKİ denetim raporları incelendiğinde; 22 SUKİ'ye yönelik toplam 376 bulgu tespit edilmiş olup anılan bulguların 70'inin DGD bulgu, 306'sının ise diğer bulgular olduğu görülmüştür. Tablo 6, 2021 yılı Sayıştay düzenlilik denetim raporlarında yer alan bulguların, SUKİ'ler ve ana temalar itibarıyla, DGD bulgular ile diğer bulgular ayrımına ilişkin dağılımı göstermektedir.

Tablo 6. 2021 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Bulgularının SUKİ'ler, Temalar ve Denetim Görüşü Niteliğine Göre Dağılımı

SUKİ	DGD Bulgular		Diğer Bulgular							TOPLAM
	Mali Yönetim ve Bütçe	Taşınır-Taşınmaz Yönetimi	Mali Yönetim ve Bütçe	Taşınır-Taşınmaz Yönetimi	Personel Sorunları	Abonelik ve Tarifeler	Altyapı ve Hizmet Sunumu	İhale ve Satın Alma	Diğer	
Adana	6	1	9	2	1	1	3	6	1	30
Ankara	2	2	4	-	3	7	7	2	-	27
Antalya	4	-	2	2	1	1	1	3	-	14
Aydın	-	-	1	-	-	4	3	-	-	8
Bursa	-	-	3	-	1	-	-	1	-	5
Erzurum	1	1	1	1	-	-	2	2	-	8
Gaziantep	4	2	7	2	5	2	4	2	-	28
Hatay	3	3	7	2	9	4	2	1	1	32
İstanbul	3	1	3	1	3	2	2	-	1	16
İzmir	3	1	11	1	1	4	7	13	-	41
K.maraş	2	1	7	1	2	2	3	-	-	18
Kocaeli	3	1	8	2	4	4	-	3	1	26
Konya	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2
Mardin	7	1	3	-	1	6	3	1	-	22

Mersin	-	-	2	1	1	1	1	2	-	8
Ordu	-	1	3	-	2	-	1	1	-	8
Sakarya	-	2	5	-	1	1	1	-	-	10
Samsun	1	1	3	2	2	-	1	-	-	10
Şanlıurfa	3	1	11	3	6	3	-	-	-	27
Tekirdağ	5	-	1	1	-	-	-	-	-	7
Trabzon	-	-	6	2	3	1	-	7	-	19
Van	3	1	1	2	-	-	2	1	-	10
TOPLA	50	20	98	25	46	44	44	45	4	37

Tablo 6 incelendiğinde, Mardin (8) ve Adana (7) SUKİ'nin en yüksek DGD bulgulara; İzmir SUKİ'nin de (37) en fazla diğer bulgulara sahip olduğu görülmektedir. 2021 yılı Sayıştay düzenlilik denetim raporlarında DGD bulguların alt kod düzeyindeki dağılımı Şekil 3'te gösterilmektedir.

Şekil 3. 2021 Yılı Denetim Görüşüne Dayanan Bulguların Alt Kod Düzeyinde Dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde, denetim görüşünü en belirgin biçimde etkileyen hususların mali tablolara etki eden muhasebeleştirme hataları ile taşınır ve taşınmazların hatalı veya eksik muhasebeleştirilmesi başlıklarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, alacakların muhasebeleştirilmesine ilişkin hatalar, taşınmazların cins tahsisinin yapılmaması, kıdem tazminatı karşılığı ayrılmasına ilişkin eksiklikler ve KDV işlemlerindeki hatalar gibi bilanço ve gelir-gider hesaplarını doğrudan etkileyen uygulama sorunlarının da etkili olduğu görülmektedir.

4.4. 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporlarına İlişkin Bulgular

2022 yılında yayımlanan Sayıştay raporları incelendiğinde; 23 SUKİ'de toplam 398 bulgu tespit edilmiş, bunların 61'i DGD bulgulara, 337'si ise diğer bulgulara ilişkindir. 2022 yılına ait Sayıştay denetim raporlarında SUKİ'lere yönelik tespit edilen DGD bulguların türleri ile bu bulguların hangi idarelerde yoğunlaştığı Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7. 2022 Yılı Sayıştay Denetim Raporlarında Yer Alan DGD Bulguların Dağılımı

SUKİ BULGU	Ankara	Balıkesir	Denizli	Erzurum	İstanbul	İzmir	Kayseri	Kocaeli	Manisa	Muğla	Ordu	Sakarya	Samsun	Tekirdağ	Trabzon	Toplam
Mali Tablolara Etki Eden Muhasebeleştirme Hataları	5	-	3	1	2	1	4	2	-	1	2	3	3	6	7	40
Harcamaların İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hatalı KDV İşlemi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Borçların Hatalı Muhasebeleştirilmesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Hesaplarda Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılması	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Su Abonelik Güvence Bedellerinin Güncellenmemesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Taşınır- Taşınmazların Hatalı Muhasebeleştirilmesi	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	2	-	8
Fiili Durum ile Muhasebe Kayıtlarının Tutarsızlığı	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	4
Taşınmazların Cins Tahsisinin Yapılmaması	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Toplam	8	1	4	2	4	2	5	3	1	2	3	4	5	10	7	61

Tablo 7 incelendiğinde, 2022 yılında en yüksek DGD bulgunun sırasıyla Tekirdağ, Ankara ve Trabzon SUKİ’de olduğu; konusu açısından ise mali raporlama ve bütçe uygulamalarında karşılaşılan temel sorun alanlarını içerdiği görülmektedir. 2022’de yayımlanan Sayıştay denetim raporlarında yer alan diğer bulguların türlerine göre dağılımı Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. 2022 Yılında Sayıştay Denetim Raporlarında Yer Alan Diğer Bulguların Dağılımı

SUKİ/Bulgu	Mali Yönetim ve Bütçe	Taşınır- Taşınmaz Yönetimi	Personel Sorunları	Abonelik ve Tarifeler	Altyapı ve Hizmet	İhale ve Satın Alma	Diğer	Toplam
Ankara	7	-	1	7	1	3	-	19
Antalya	5	4	7	6	2	6	-	30
Aydın	-	-	2	1	2	3	2	10
Balıkesir	8	1	4	4	2	-	1	20
Bursa	4	2	2	3	4	6	-	21
Denizli	4	1	1	1	2	-	1	10
Erzurum	4	-	3	6	-	6	-	19
Eskişehir	5	-	2	3	1	-	-	11
İstanbul	4	1	3	3	2	2	2	17
İzmir	5	1	1	7	14	7	-	35
Kayseri	5	2	-	7	2	1	-	17
Kocaeli	1	-	1	1	2	-	-	5
Konya	1	-	1	1	1	-	-	4
Manisa	3	1	-	-	-	3	-	7

Mardin	4	-	1	3	2	1	-	11
Mersin	2	1	1	5	-	3	-	12
Muğla	1	-	-	2	2	-	-	5
Ordu	5	-	2	0	2	3	-	12
Sakarya	4	-	1	3	1	-	-	9
Samsun	9	1	-	1	5	1	-	17
Tekirdağ	1	-	1	2	2	2	-	8
Trabzon	9	-	1	5	4	1	1	21
Van	6	-	-	5	6	-	-	17
Toplam	97	15	35	76	59	48	7	337

Tablo 8 incelendiğinde, 2022 yılında en fazla bulgunun İzmir (35) ve Antalya (30) SUKİ'nde yer aldığı dikkat çekmektedir. 2021 yılı ile birlikte değerlendirildiğinde İzmir SUKİ, en yüksek diğer denetim bulgularına sahip konumunu sürdürmekte, bu durum önceki denetim raporlarında yer alan bulguların giderilmediğini ortaya koymaktadır.

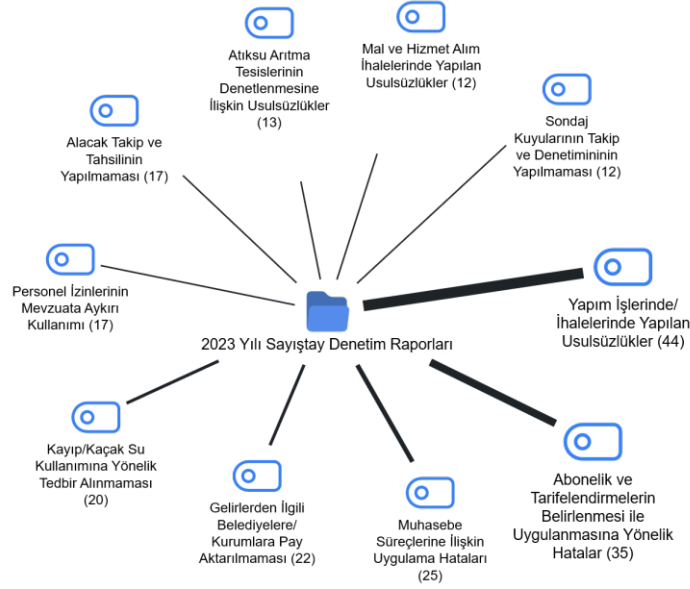
4.5. 2023 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporlarına İlişkin Bulgular

2023 yılında 25 SUKİ için yayımlanan denetim raporlarında toplam 445 bulgu yer alırken bunların 44'ü DGD bulgulara, 401'i ise diğer bulgulara ilişkindir. 2023 yılında yayımlanan Sayıştay denetim raporlarında bulunan DGD bulguların SUKİ'lere ilişkin dağılımı Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. 2023 Yılı SUKİ'lerin Sayıştay Denetim Raporlarında Yer Alan DGD Bulgular

Bulgu SUKİ	Mali Tablolara Etki Eden Muhasebeleştirme Hataları	Hatalı KDV İşlemi	Alacakların Hatalı Muhasebeleştirilmesi	Su Abonelik Güvence Bedellerinin Güncellenmemesi	Taşınır/ Taşınmazların Hatalı Muhasebeleştirilmesi	Fiili Durum ile Muhasebe Kaydı Tutarsızlığı	Toplam
Adana	2	-	-	-	-	-	2
Ankara	2	1	-	-	1	-	4
Balıkesir	-	-	-	-	1	-	1
Bursa	-	-	1	-	-	-	1
Denizli	-	-	-	-	1	-	1
İstanbul	1	-	-	-	1	-	2
Kayseri	1	-	-	-	3	1	5
Konya	3	-	-	-	-	-	3
Manisa	6	-	-	1	-	1	8
Mersin	-	1	-	-	-	-	1
Ordu	1	-	-	-	-	1	2
Sakarya	3	1	-	-	2	-	6
Tekirdağ	-	1	-	-	-	-	1
Trabzon	1	1	-	-	2	-	4
Van	3	-	-	-	-	-	3
Toplam	23	5	1	1	11	3	44

Tablo 9 incelendiğinde, 2023'te Manisa (8) ve Sakarya (6) SUKİ'nin en yüksek DGD bulgulara sahip olduğu görülmektedir. 2023 yılında denetim raporlarında bulunan diğer bulguların dağılımı ise Şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4. 2023 Yılı Denetim Raporlarında Yer Alan Diğer Bulgularda En Yoğun Temaların Dağılımı

Şekil 4 incelendiğinde en fazla bulgunun sırasıyla ihale ve satın alma süreçlerine, abonelik ve tarifelendirmeye, hatalı mali düzenlemelere, altyapı ve hizmet sunumuna, personel sorunlarına ilişkin olduğu görülmektedir. Tablo 3 ve Şekil 4 birlikte değerlendirildiğinde Antalya 55, İzmir ise 44 bulgu ile en çok mevzuata aykırılığın tespit edildiği SUKİ'ler olup, anılan kurumlar özelinde genel olarak tespit edilen bulguların diğer SUKİ'lere nazaran hayli fazla olduğu görülmektedir. 2023 yılında Samsun, Sakarya, İstanbul ve Erzurum SUKİ'lerinde de 20 diğer bulguya rastlanmış olup SUKİ'ler özelinde 2023 yılında yüksek sayıda mevzuat ile uyumlu olmayan uygulamanın tespit edildiği görülmektedir. Bu çerçevede her ne kadar diğer bulgular uygunluk denetimine ilişkin olsa da mali nitelikte hesap ve işlemlerin hukuka aykırılığını ortaya koyması açısından idareler özelinde anılan tespitler önem taşımakta ve aykırılıkların giderilmesi hususunda çalışmalar yapılmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir.

4.6. 2024 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporlarına İlişkin Bulgular

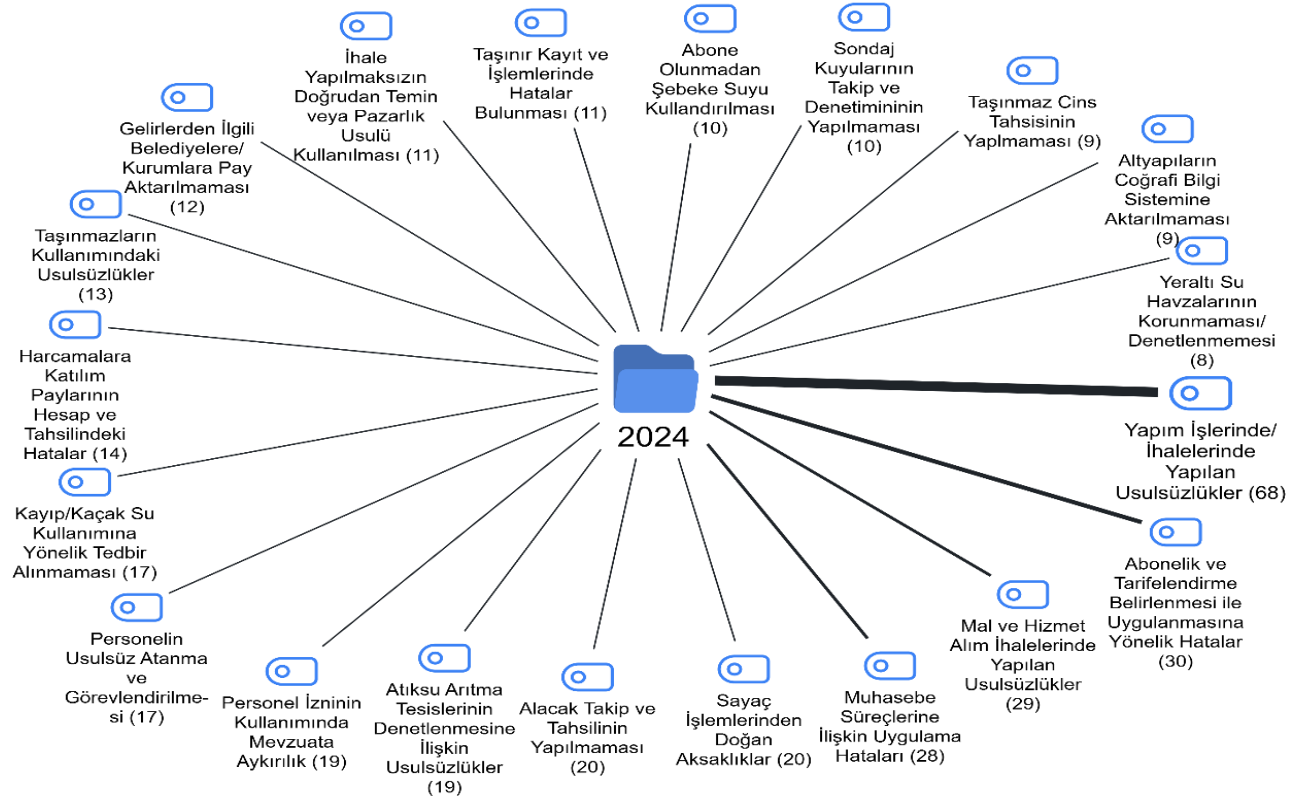
2024 yılında 28 SUKİ için yayımlanan denetim raporlarında toplam 566 bulgu yer alırken bunların 64'ü DGD bulgu, 502'si ise diğer bulgulara ilişkindir. 2024'te DGD bulgulara ilişkin dağılım Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. 2024 Yılı SUKİ'lerin Sayıştay Denetim Raporlarında Yer Alan DGD Bulgular

SUKİ	Ankara	Aydın	Bursa	Diyarbakır	Erzurum	İstanbul	Kocaeli	Konya	Manisa	Mardin	Mersin	Muğla	Ordu	Sakarya	Samsun	Şanlıurfa	Tekirdağ	Trabzon	Van	Toplam
BULGU																				
Mali Tablolara Etki Eden Muhasebeleştirme Hataları	1	3	-	2	1	5	1	3	1	-	1	4	2	3	-	2	1	11	3	44
Hatalı KDV İşlemi	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Borçların Hatalı Muhasebeleştirilmesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Hesaplarda Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2

Taşınırların/ Taşınmazların Hatalı Muhasebeleştiril- mesi	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1	0	6
Fiili Durum ile Muhasebe Kaydı Tutarsızlığı	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	1	1	-	7
Taşınır/ Taşınmaz Envanteri Yapılmaması	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Taşınmaz Cins Tahsisi Yapılmaması	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Toplam	3	3	1	2	1	6	2	3	2	1	2	6	4	4	1	3	2	15	3	64

Tablo 10’da görüldüğü üzere, DGD bulguların en fazla Trabzon’da (15) olduğu, onu Muğla (6) ve İstanbul’un (6) izlediği, içerik açısından incelendiğinde ise önceki yıllarda olduğu gibi mali tablo ve bilhassa muhasebe hatalarının yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. 2024 yılına ait Sayıştay denetim raporlarında SUKİ’lere ilişkin “diğer bulgular” arasında en yüksek tekrar sıklığına sahip bulguların dağılımı Şekil 5’te gösterilmektedir.

Şekil 5. 2024 Sayıştay Denetim Raporlarında Yer Alan Diğer Bulgular Arasından En çok Tekrar Eden Bulguların Gösterimi

Şekil 5 incelendiğinde özellikle yapım işi ve mal ve hizmet alımı ihale süreçlerine ilişkin yüksek sayıda bulgu olduğu ve onu abonelik ve tarifelendirme uygulamaları ile muhasebe süreçlerine ilişkin bulguların izlediği görülmektedir. Tablo 3 ve Şekil 5’in incelenmesi neticesinde diğer bulguların sırasıyla Antalya (39), İzmir (37), İstanbul (32), Ankara (26), Diyarbakır (26), Kocaeli (26), Mardin (25) SUKİ raporlarında sayıca fazla olduğu görülmektedir.

5. TARTIŞMA

2019–2024 döneminde SUKİ'lere ilişkin Sayıştay denetimlerinde tespit edilen bulgu sayılarının yıllar itibarıyla belirgin biçimde arttığı Tablo 11'de gösterilmektedir. Özellikle 2019 yılında görece sınırlı sayıda tespit edilen bulguların, izleyen yıllarda hem DGD hem de diğer bulgular bakımından düzenli ve hızlı bir artış eğilimi gösterdiği görülmektedir. Diğer bulgular kategorisindeki artışın DGD bulgulara kıyasla çok daha yüksek düzeylerde gerçekleşmesi, SUKİ'lerin idari, mali ve operasyonel uygulamalarında yaygın ve süreklilik arz eden mevzuata uyum sorunlarının bulunduğu işaret etmektedir. Yıllar ilerledikçe bulgu sayısının artması,⁶ denetim kapsamının genişlemesinin ötesinde, SUKİ'lerin tespit edilen eksiklikleri gidermekte yeterli ilerleme kaydedemediğini ve benzer sorun alanlarının tekrar eden biçimde denetim raporlarına yansıdığını göstermektedir. Bu durum, su ve kanalizasyon hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve mali süreçlerinin yönetilmesi bakımından kurumsal kapasite ve uygulama düzeyinde yapısal sorunların varlığını ortaya koymaktadır.

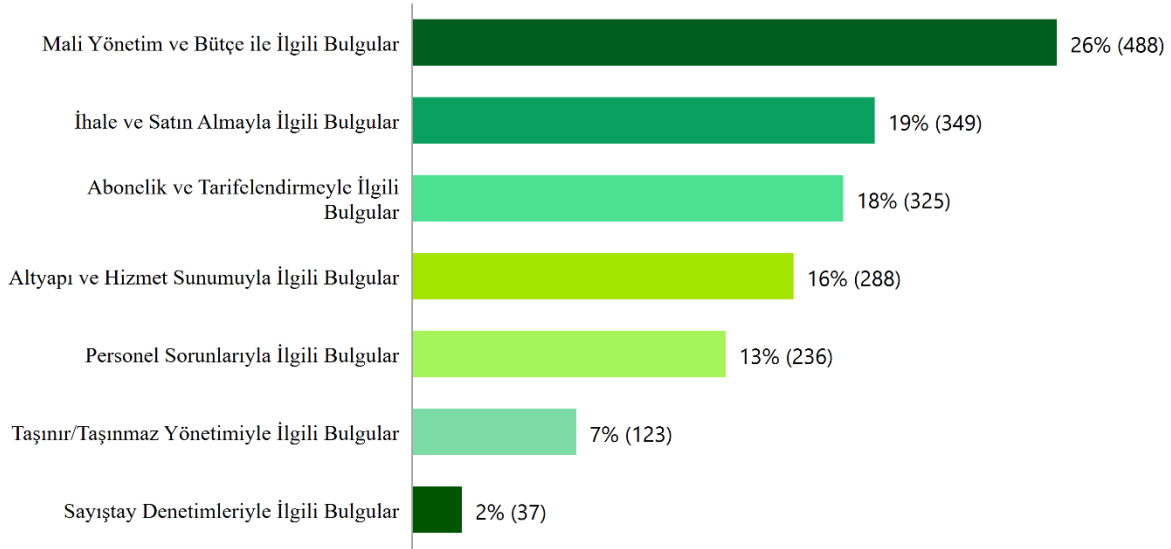
Tablo 11. Su ve Kanalizasyon İdarelerine İlişkin Denetim Bulgularının Tema ve Yıllara Göre Dağılımı

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	Toplam
DGD Bulgular	Mali Yönetim ve Bütçe	17	37	50	48	30	49	231
	Taşınır/Taşınmaz Yönetimi	14	26	20	13	14	15	102
Diğer Bulgular	Mali Yönetim ve Bütçe	46	55	99	97	92	99	488
	Taşınır/Taşınmaz Yönetimi	7	13	24	15	26	38	123
	Personel Sorunları	22	20	46	35	48	65	236
	Abonelik ve Tarifelendirme	23	24	44	76	73	85	325
	Altyapı ve Hizmet Sunumu	13	19	44	59	71	82	288
	İhale ve Satın Alma	24	24	45	48	81	127	349
	Sayıştay Denetimleriyle İlgili Bulgular	5	5	4	7	10	6	37
	Toplam	171	223	376	398	445	566	2179

Özellikle mali tablolara etki eden muhasebeleştirme hataları ile taşınır ve taşınmazların muhasebe kayıtlarına doğru yansıtılmamasına ilişkin bulguların, hemen her yıl tekrar eden bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Bu durum, SUKİ'lerin mali raporlama, varlık yönetimi ve muhasebe uygulamalarına ilişkin temel yükümlülüklerini yerine getirmekte süreklilik arz eden sorunlar yaşadığını ve denetimler sonrasında söz konusu alanlarda kalıcı iyileştirmelerin sağlanamadığını göstermektedir.

Öte yandan raporların yayınlandığı SUKİ'ler incelendiğinde; belirtilen yıllarda hem denetlenen SUKİ sayısında hem de yayımlanan raporların bulgularında kayda değer bir artış meydana gelmiştir. Şekil 6, söz konusu yıllar kapsamında yayımlanan diğer bulguların dağılımını sunmaktadır. DGD bulgularındaki artışa paralel olarak diğer bulguların sayısı da giderek artmıştır. Denetim bulgularındaki bu sayısal artış ve tematik benzerlikler; Sayıştay raporlarında tespit edilen eksikliklerin idareler tarafından kalıcı iyileştirme süreçlerine dönüştürülmesinde güçlükler yaşandığına ve kurumsal öğrenme mekanizmalarının bulguları gidermekte yetersiz kaldığına işaret etmektedir.

⁶ 2015-2018 yılları arasında büyükşehir belediyeleri ile bağlı kurumlarını inceleyen bir çalışmada SUKİ verileri esas alındığında 2015 yılında 33, 2016 yılında 30, 2017 yılında 43 ve 2018 yılında da 26 bulgu tespit edildiği, denetim yapılan SUKİ başı bulgu ortalamasının 2 civarında olduğu anlaşılmıştır (Bkz. Deran ve Alıcı, 2020). Söz konusu veriler de dikkate alındığında denetim yapılan SUKİ'ler özelinde ortalama bulguların 2019 yılında 12,21; 2020 yılında 14,86; 2021 yılında 17,10; 2022 yılında 17,30; 2023 yılında 17,80 ve 2024 yılında ise 20,21 olduğu anlaşılmaktadır. Bu veriler de SUKİ'lerin denetiminde Sayıştay'ın etkinliğinin giderek arttığını; ancak SUKİ'ler özelinde de düzeltici ve iyileştirici önlemlerin alınmadığını ortaya koymaktadır.

Şekil 6. Denetim Raporlarında Yer Alan Diğer Bulguların Tematik Dağılımı (2019-2024)

Çalışma kapsamında yer verilen tablo ve şekiller dikkate alındığında dikkat çeken bir husus, Sayıştay denetiminin süreklilik arz etmediği durumlarda yapılan ilk denetimlerde bulgu sayısında önemli bir artış yaşanmasıdır. Örneğin 2019 yılında Eskişehir’de denetim yapılmamış olup 2020’de yapılan denetimde tüm SUKİ’ler özelinde tespit edilen bulguların % 21,97’sinin bu SUKİ’ye ait olduğu görülmüştür. Bu tespit de Sayıştay denetimlerinin süreklilik arz etmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Yine bu kapsamda en az denetim yapılan SUKİ’lerin Diyarbakır (1), Kahramanmaraş (1), Malatya (1) ve Şanlıurfa’da (2) olduğunu göstermektedir.

Yukarıda verilen bilgi, bulgu, tablo ve şekiller nazara alındığında bulgulara sebep olan temel sorunların da bu aşamada irdelenmesini gerekli kılmaktadır. Bilindiği üzere SUKİ’ler muhasebe ve bütçe ile ilgili mali iş ve işlemlerini 27.05.2016 tarihli ve 29724 sayılı Resmî Gazete’de (Mükerrer) yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’ne göre yürütmektedirler. Anılan mevzuat oldukça kazuistik olup bilhassa süreçlere ve muhasebeleştirilmeye dair esaslı ve ayrıntılı bilgiler ve uygulama yükümlülükleri sunmaktadır.

Sayıştay raporlarında (Şekil 1, Tablo 11) 'Mali Yönetim ve Bütçe' teması altında tespit edilen muhasebeleştirme hatalarının yıllar itibarıyla sürekliliği ve artışı, idarelerin kullandığı farklı muhasebe yazılımlarının Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin uygulanmasında yarattığı yeknesaklık sorununa işaret etmektedir. Analiz edilen dönemde bulguların benzer içeriklerle tekrar etmesi, mevcut parçalı yazılım yapısı ve uygulama farklılıkları giderilmediği sürece bu yönetsel hataların sistemik bir şekilde devam etme riskinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Sayıştay raporlarında (Tablo 2) tespit edilen personel atamalarındaki usulsüzlükler ve mevzuata aykırı işlemlerin, SUKİ’lerin genel kurul ve yönetim kurulu başkanlığı gibi karar organlarının seçimle belirlenmesi nedeniyle yerel siyasetle kurulan doğrudan bağın bir sonucu olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim her yönetim değişiminde üst kadroların revize edilmesi kurumsal hafızanın zarar görmesine yol açmaktadır. Literatürde 'yerel sarmal' olarak kavramsallaştırılan bu durum (Alıcı, 2019), liyakat ve kariyer ilkeleriyle tam örtüşmeyen atama ve görevlendirmeler neticesinde yetkin işgücü istihdamını güçleştirmekte ve bu somut koşulların denetim raporlarına yansıyan yönetsel hatalara zemin hazırladığı görülmektedir. Bulgularda gözlenen kronik artış, Sayıştay’ın denetim kapasitesindeki genişlemenin yanı sıra, idari yapıda derinleşen kurumsal bir aşınmanın göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Nitekim "yerel sarmal" etkisiyle liyakatin ikincil plana itilmesi, denetim sonuçlarının idari bir ders olarak görülmesini engellemektedir. Mamafih, sayısal artışın temel nedeni, denetim tekniklerinin gelişmesinden ziyade, kurumsal bürokrasinin siyasi dinamikler karşısında özerkliğini yitirerek denetim disiplininin uzaklaşmasıdır.

Sayıştay raporlarında 'Abonelik ve Tarifeler' teması altında sıklıkla tespit edilen; su ücretlerinin maliyetin altında belirlenmesi, tarife ve indirim uygulamalarındaki mevzuat dışı işlemler ile öz gelirlerin tahsilindeki zafiyetler (Tablo 2, Şekil 5), idarelerin mali sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyen sistematik bir sorun alanına işaret etmektedir. 2560 sayılı Kanun uyarınca Genel Kurulun Büyükşehir Belediye Meclisi’nden oluşması ve Belediye Başkanı’nın Yönetim Kurulu

Başkanı sıfatını taşıması, idarenin karar alma süreçlerini yerel siyasi dinamiklerle doğrudan ilişkili kılmaktadır (Alıcı ve Yolcu, 2024). Analiz edilen denetim bulguları ve kurumsal yapı birlikte değerlendirildiğinde; SUKİ'lerin uzmanlık gerektiren teknik bir teşekkül olma mahiyetinin, yerel siyasi mülahazaların ve seçim odaklı politikaların etkisiyle rasyonel işletmecilik ilkelerinden uzaklaşabildiği görülmektedir.

Sayıştay raporlarında (Tablo 2) 'Mali Sürdürülebilirlik ve Borç Yönetimi' ile 'Tarife ve İndirim Uygulamaları' kodları altında tespit edilen bulgular; 4736 sayılı Kanun çerçevesindeki yasal istisna ve muafiyetlerin oluşturduğu mali yükün yanı sıra, rasyonel maliyet hesaplamaları yerine yerel yönetimlerin hizmet öncelikleri doğrultusunda şekillenen düşük su ücreti politikaları ve yoğun yatırım faaliyetlerinin idarelerin gelir-gider dengesini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Analiz edilen dönemde artan mali baskı, SUKİ'lerin borçlanma gereksinimini tetiklemekte ve mevcut mevzuat kısıtları içerisinde çok sayıda uygulama hatasının ortaya çıkmasına zemin hazırlayan sistematik bir sorun alanı oluşturmaktadır. Yine sorun alanlarının yoğunlaştığı bir diğer husus ise her SUKİ'nin tarife ve abone konusunda yeknesak olmayan farklı yönetmelikleri uygulamasıdır. Bu da kurumlar arası farklılıklara yol açmakta, her SUKİ'de abone grupları ile tarife hesaplama süreç ve argümanları farklılaşmaktadır.

Bu bağlamda 2560 sayılı Kanun'un, 1981 yılı koşullarına göre sadece İstanbul'un kentsel alanlarına özgü yürürlüğe konulması da dikkate alındığında; özellikle 2014 yılındaki model değişikliği ile kırsal alanları da kapsayacak şekilde hizmet alanı genişleyen SUKİ'lerin güncel yönetsel gereksinimlerini karşılamakta yetersiz kaldığı ve yapısal bir uyumsuzluk gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda 2560 sayılı İSKİ Kanunu'nun diğer kentlerin dinamikleri ve kırsal alanlar da göz önünde bulundurularak diğer mevzuat ile de uyumlu olacak şekilde SUKİ Kanunu'na dönüştürülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

6. SONUÇ

Bu çalışma, 2019–2024 yılları arasında SUKİ'lere ilişkin olarak yayımlanan Sayıştay düzenlilik denetim raporlarını esas alarak, söz konusu idarelerin karşı karşıya kaldığı yönetsel sorunları denetim bulguları üzerinden incelemektedir.

Analiz sonuçları, SUKİ'lerde denetim bulgularının yıllar içerisinde belirgin biçimde arttığını ortaya koymaktadır. Özellikle diğer bulguların sayısındaki hızlı artış, SUKİ'lerin yalnızca mali raporlama süreçlerinde değil; ihale, abonelik, tarifeler, altyapı yönetimi ve personel uygulamaları gibi hizmet sunumunun doğrudan muhatabı olan alanlarda da yaygın ve süreklilik gösteren sorunlar yaşadığını göstermektedir.

Bulguların yıllar boyunca büyük ölçüde tekrar etmesi, Sayıştay denetimlerinin tespit edici niteliğine rağmen, SUKİ'lerin bu tespitleri kalıcı iyileştirmelere dönüştürmekte yetersiz kaldığını göstermektedir. Denetim raporlarında yer alan bulguların önemli bir kısmının farklı idarelerde benzer içeriklerle tekrar edilmesi, sorunların münferit uygulama hatalarından ziyade kurumsal ve sistemik nitelik taşıdığını düşündürmektedir. Bu durum, SUKİ'lerin mali ve idari işleyişinde iç kontrol mekanizmalarının yeterince etkin çalışmadığını, denetim sonrası süreçlerde kurumsal öğrenmenin gerçekleşmediğini ve kurumsal hafızanın da korunamadığını ortaya koymaktadır. SUKİ'lerin genel kurulunun büyükşehir belediye meclisi, yönetim kurulu başkanının ise büyükşehir belediye başkanı olmasına bağlı olarak SUKİ'lerin de her seçim döneminde yaşanan değişime bağlı olarak kurumsal düzeyde bir dönüşüme tabi tutulduğu, "yerel sarmal" (Alıcı, 2019) niteliğindeki bu mütemadi durum da dikkate alındığında SUKİ Modelinin daha teknokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Bu yönde bir dönüşüm liyakat esaslı personel politikasına imkân tanımakla birlikte teknik, idari, hukuki ve mali uygulama hatalarını önlemenin yanı sıra kurumun siyasi müdahalelere karşı dirençli bir "kurumsal hafıza" geliştirebilmesini de mümkün kılarak yönetsel erozyonu da engelleyebileceği değerlendirilmektedir.

Sayıştay bulguları incelendiğinde, 2560 sayılı Kanun'un güncelliğini yitirdiği, diğer mevzuat ile zaman içerisindeki değişim ve belirsizliklerin arttığı, buna bağlı olarak da SUKİ'ler uhdesinde mevzuattan kaynaklanan hata ve yanlış uygulamaların özellikle yeni SUKİ'leri de kapsayacak şekilde yaygınlaştığı görülmüştür. Bu ve benzeri olumsuzlukların giderilmesi için öncelikle;

- SUKİ'lerde idari-mali-teknik yönden mevzuatın tam ve eksiksiz uygulanmasını sağlayacak yetkin personel istihdamı,
- Sayıştay bulgularının sadece kurum özelinde incelenerek önlem alınmasının yanı sıra her bir SUKİ'nin diğer SUKİ'lerde de tespit edilen bulguları içerecek şekilde özdeğerlendirmeye gitmesinin gerektiği, tespit edilen her bir bulguya/soruna/aykırılığa dair konularda hizmet içi eğitimler yapılarak personel yetkinliğinin artırılması,

- Muhasebeleştirme iş ve işlemlerinde tespit edilen hataların yoğunlukları da nazara alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinesinde İçişleri Bakanlığı E-Belediye Bilgi Sistemi gibi bir yazılım hazırlanarak SUKİ'lerin kullanımına sunulması,
- Muhasebe sisteminin merkezileştirilmesi akabinde gerek iç denetim gerekse de dış denetimin tespit ettiği hataların ve yanlış muhasebeleştirme iş ve işlemlerinin diğer kurumları da etkileyecek ve benzer hataların yapılmasına mâni olacak şekilde değiştirilmesi,
- Tahsisli, devralınan veya kullanılan varlıkların muhasebe kayıtlarına eksiksiz yansıtılması, amortisman işlemlerinin düzenli yapılması ve taşınır/taşınmaz kayıt sisteminin aktif biçimde işletilmesi, hurda kayıt sistemi gibi taşınır ve taşınmaz yönetimine ilişkin kayıt sisteminin düzenlenmesi,
- Ücret ve tarife belirleme konusunda kurumlar arası farklı uygulamaları gidermek adına merkezi bir tarife yönetmeliğinin yürürlüğe konulması,
- Sayıştay raporlarında sistematik bir sorun olarak görülen mali sürdürülebilirlik ve tarife usulsüzlüklerinin önlenmesi amacıyla; suyun ücretlendirilmesinde maliyet esaslı fiyatlandırmayı zorunlu kılan ve rasyonel maliyet hesaplamalarının dışına çıkılmasını engelleyen açık yasal düzenlemeler yapılması,
- İhale ve satın alma süreçlerinde şeffaflık ve mevzuata uyumun artırılması amacıyla, özellikle yapım işleri ile mal ve hizmet alımlarında tespit edilen mevzuata aykırılıkların ortadan kaldırılması ve bu birimlerde görev alan personelin hizmet içi eğitime tabi tutulması, kurumun iç kontrol ve ön mali kontrol süreçlerinin de iyileştirilmesi,
- Dış denetimin, kuruma zaman ve mekân bakımından yeterince hâkim olmadan ve kısıtlı sürelerde gerçekleştirdiği denetimler neticesinde çok sayıda önemli bulgu tespit edebildiği görülmektedir. Bu durumdan hareketle, söz konusu bulguların izlenmesi ve tüm süreçlerde mali, uygunluk ve performans denetimi faaliyetlerinin iç denetçiler tarafından daha derinlemesine yerine getirilmesinin önem arz ettiği açıktır. Bu gerekçeyle, SUKİ'ler uhdesinde iç denetimin etkinliğinin artırılması, bunun için de iç denetim birimi bulunmayan kurumlarda bu kadroların aktif hale getirilmesi,
- Bütün bu hususlarla birlikte 2560 sayılı Kanun'un günümüz hizmet alanı ve yönetsel ihtiyaçlarıyla uyumsuzluğu dikkate alınarak, su ve kanalizasyon idarelerinin artan görev ve sorumluluklarını kapsayacak şekilde Kanun ve ikincil mevzuatın yürürlüğe konulması ve var olanların da güncellenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak Sayıştay denetimleri neticesinde tespit edilen bulguların mahiyeti de dikkate alındığında yukarıda etraflıca değinilen düzenlemelerin yapılarak gerekli önemlerin alınması halinde SUKİ'lerin hesap verme sorumluluğu ve mali saydamlık esasları çerçevesinde daha etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışabilecekleri değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Akıllı, H. ve Özasan, R. (2017). Su Kayıplarının Önlenmesinde Teknoloji Kullanımı: Büyükşehir Belediyelerinde Scada Uygulaması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), 1599-1618.
- Akpınar, R. (2018). Sayıştay denetim raporlarında büyükşehir belediyeleri stratejik planlarının kritiği: Manisa büyükşehir belediyesi örneği. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 31-42.
- Alıcı, O.V. (2017a). *Özel Amaçlı Metropolitan Kuruluşlar (Büyükşehir Belediyelerine Bağlı İdareler)* (1. Baskı), Ankara: Orion Kitabevi.
- Alıcı, O. V. (2017b). Su ve kanalizasyon idarelerinin bütçe gerçekleştirmeleri üzerinden il mülki sınırı kapsamında hizmet sunumunun değerlendirilmesi: MESKİ örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 904-914.
- Alıcı, O. V. (2019). Belediyelerde ve bağlı idarelerde liyakat ve kariyer ilkelerinin geçerliliği çerçevesinde bir durum analizi: yerel sarmal. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 28(4), 65-90.

Alıcı, O. V. (2020). *Yerel Yönetimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar*, Bölüm adı:(Büyükşehir Belediyelerine Bağlı İdarelerin Tarihsel Dönüşümü ve Türkiye'nin İdari Sistemi İçerisindeki Yeri)., Orion Kitabevi, Editör: Memiş Levent, Erdoğan Oğuzhan, Babaoğlu Cenay, Basım sayısı:1, Sayfa Sayısı 612, ISBN:978-605-9524-95-7, Türkçe (Bilimsel Kitap)

Alıcı, O. V. (2021). Su ve Kanalizasyon İdareleri Üzerindeki İdari Vesayet Yetkisinin Dönüşümü: Teknik Vesayet. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 11(42), 247-268

Alıcı, O. V. ve Güldüler, E. S. (2023), *2000'li Yıllarda Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Reform*, Bölüm adı:(Su ve Kanalizasyon İdareleri Reformu ve Yerel Su Politikaları)., Seta Kitapları, Editör:Miş Nebi, Babaoğlu Cenay, Basım sayısı:1, Sayfa Sayısı 490, ISBN:978-625-8322-52-1, Türkçe (Bilimsel Kitap)

Alıcı, O. V. ve Yolcu, T. (2024). Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Kurulları Hakkında Bir Değerlendirme. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (67), 25-33., Doi: 10.18070/erciyesiibd.1318343

Armut, S. (2025). Su ve Atıksu Hizmetlerinin Sürdürülebilirliğinin Maliyet Geri Kazanımı ve Ödenebilirlik Kapsamında Değerlendirilmesi: Su ve Kanalizasyon İdareleri Örneği. *Kent Akademisi*, 18(6), 3668-3693. <https://doi.org/10.35674/kent.1656109>

Arslan, M. (2025). Büyükşehir Belediyelerinin Mali Sorunlarının Sayıştay Denetim Raporları Üzerinden Analizi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 34(4), 117-162.

Aydoğdu, Ü. R., Karamustafaoğlu, O., & BÜLBÜL, M. Ş. (2017). Akademik Araştırmalarda Araştırma Yöntemleri ile Örneklem İlişkisi: Doğrulayıcı Doküman Analizi Örneği. *Dicle University Journal of Ziya Gökalp Education Faculty/Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30).

Başa, Ş. ve Kurt, S. (2017). Su ve kanalizasyon idarelerinde akıllı su yönetimi uygulamaları: Tekirdağ örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Y.2017, C.22, Kayfor15 Özel Sayısı, s.1519-1532.

Çiftci, E. ve Güneş, M. (2022). Büyükşehirleşme Sürecinde Su Yönetimi: Hatsu Örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt 31, Sayı 1, s. 127-164

Dağıdır, S. ve Alıcı, O. V. (2024). Su ve Kanalizasyon İdarelerinin Stratejik Planlarında İklim Değişikliği. *Kent Akademisi* (Online), 17(3), 1086-1103., Doi: 10.35674/kent.1442434

Demirbaş, T. ve Engin, R. (2016). Sayıştayın belediyeler üzerindeki performans denetimlerinde ulaştığı bulguların analizi. *Sayıştay Dergisi* (100), 27-60.

Deran, A ve Alıcı, O. V. (2020). Büyükşehir belediyeleri ile bağlı idarelerde iç denetimin etkinliği: Mersin örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23 (2), 720-735.

Esen, A. ve Alıcı, O.V. (2020). *Şehirlerde Su ve Atıksu Hizmetlerinin Yönetimi*, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği Yayını.

Genç, M., Yanık, A. ve Özen, M. (2023). Üniversitelerin denetim raporlarında yer alan bulguların analizi: Karadeniz Bölgesi örneği. *Journal of University Research*, 6(1), 23-36.,

Gürsoy, İ. (2021). Türkiye'de Kamu Sektörü Finansal Tablolarına Verilen Denetim Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(2), 329-354.

Işık, S., & Engin, R. (2022). Sayıştay'ın Belediyeler Üzerindeki Denetimlerinde Ulaştığı Kamu Alımlarına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi. *Denetişim*, (25), 160-178.

İnce, M. (2022). Sayıştay düzenlilik denetimleri için bir model önerisi. 22. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR), 20-22 Ekim 2022, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. Tam metin bildiri kitabı içinde. IKSAD Publishing House.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 15. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Karayünlü, G. (2025). Su ve Kanalizasyon Hizmetleri Özelinde Kamu Denetçiliği Kurumu Kararlarının İncelenmesi. *Ombudsman Akademik* (22), 287-314. <https://doi.org/10.32002/ombudsmanakademik.1571654>

- Kılıçaslan, A. ve Sonkur, G. (2026). Belediye şirketlerinde vergisel sorunlar: Türk Sayıştayı'nın 2014-2023 denetim raporları perspektifinden bir değerlendirme. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, (29), 138-156. <https://doi.org/10.25204/iktisad.1770819>
- Mumlu, D. T. (2024). Kamu Yönetimi Teşkilatı Bağlamında Türkiye'de Su Yönetimi: Tespitler ve Öneriler. *International Journal of Management and Administration*, 8(16), 182-202.
- Önder, Ö. Ve Türkoğlu, İ. (2012). Denetim anlayışının değişimi: yeni Sayıştay Kanunu üzerine değerlendirmeler. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8(17), 197-214.
- Özer, M. A., & Uzun, H. (2023). Su ve kanalizasyon idarelerinde e-belediyecilik uygulamaları: Ankara ASKİ örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(1), 35-57.
- Polat, S. (2026). Türkiye'de Yerel Vergilerin Yönetimindeki Mevcut Sorunlar: Sayıştay Denetim Raporları Bağlamında Bir Değerlendirme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 22(1), 444-476.
- Polat, E., Ekergil, V. ve Kavak, S. (2024). Türkiye'deki Büyükşehirlerin Konut Su Tarife Yapısının Farklı Ülkeler ile Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(2): s.189-214.
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ç. Ö. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.
- Saygı, M. ve Alıcı, O.V. (2022). Su ve Kanalizasyon İdarelerinin Ücret Tarifeleri Hakkında Değerlendirme. *Türk İdare Dergisi*, 94(495), 227-254.
- Sayıştay Başkanlığı. 2019-2024 Yılları SUKİ Düzenlilik Raporları, <https://www.sayistay.gov.tr/reports/category/31-belediyeler---bagli-idareler?searchText=&yil=>
- Taşer, E. (2024). Büyükşehirlerde Su Yönetimi: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İSU Genel Müdürlüğü Örneği Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Tamer, N. G. (2007). Türkiye'nin gündemindeki su sorunları. *Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını*, 3(4), 67-82.
- Topcu Mumlu, D. (2024). Kamu Yönetimi Teşkilatı Bağlamında Türkiye'de Su Yönetimi: Tespitler ve Öneriler, *International Journal of Management and Administration*, 8 (16): 182-202.
- Turan, N. K., & Tamer, N. G. (2017). İl Su Yönetim Modelinin Değerlendirilmesi: Tekirdağ Örneği. *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi*, 1(2).
- Ulusoy, C. K. (2009). Metropolitan alanlarda su yönetimi sorunu: Ankara örneği. *Memleket Siyaset Yönetim*, 4(10), 125-157.
- Yıldız D. ve Doğan H. H. (2026) "Büyük Kentlerimizde Su Hizmetleri Yönetimi" Su Politikaları Derneği. Rapor No: 2026-1. Ankara. 1 Ocak 2026.